

GORIŠKI LIST

LETO II. - ŠTEV. 7.

GORICA 24. JANUARJA 1945.

CENA 1 LIRA

„Goriški list“ izide vsako sredo in soboto zjutraj. - Uprava in uredništvo v Gorici, Corso Verdi 47. Tel. štev. 292 - Oglasi se zaračunavajo po ceniku

Spedizione in abbonamento postale 2° gruppo
Poština plačana v gotovini

Celoletna naročnina: 104.- lire, polletna 54.- lir. Plačati v naprej. Cena izvodu v Ljubljani: 1.50 lire. - Račun pri Cassa di Risparmio Gorica

Resnice o „srednji liniji“

(Konec)

In zopet drugim pravijo sredinci, ker z nekega viška gledajo na dva bistveno različna tabora in na krivice, ki se gode v borbi na eni in na drugi strani. V zavesti svoje popolnosti in vzvišene krščanske ljubezni in pravičnosti govore s svojega sodnega stola: Komunisti in domobranci delajo krivice in so krvoločni, zato smo proti prvim in drugim in želimo ostati med njimi kot nekako živo izpraševanje vesli in pravični sodniki. Prav imajo, ako želijo biti v sredi med krivičnimi komunisti in med tistimi domobranci, ki tu pa tam tudi napravijo kako neumnost na svojo osebno odgovornost, nimajo pa prav, ako komunizem stavijo v isto vrsto z domobranstvom kot takšnim, kajti po nauku okrožnice „Divini Redemptoris“ nikakor ne smemo trditi, da bi bile „komunistične okruinosti“ iste vrste, kakor se po neki nujnosti dogajajo ob vseh prevratih, izbruhih pozameznih razjarjenih ljudi. Nikakor ne! To so namreč naravne posledice komunističnih nauk, ki ne poznajo nobenih brzd. Torej vojske, ki je po sistemu okrutna, ne smemo staviti v en koš z vojsko, ki obsoja vsako krivico in nasilje, čeprav najdemo tudi v njenih vrstah kakega človeka, ki se da premagati od maščevalnosti ali osebne nagnjenosti k nasilju. Tudi protikomunistični borci grajajo o pravem času in na pravem mestu in tudi z dobrimi uspehi taka nasilja v vrstah domobranstva, ki vendar ni nobena velika bratovščina, a radi tega še niso sredinci. Pa tudi ljudje, ki radi takih napak enako obsojajo oba tabora, niso sredinci, ampak hinavci, ki propogostoma velblode požirajo, muhe pa precejajo — navadno pač zato, ker se vkljub vsemu vendar le bolj boje komunistov kot „belih“, čeprav jih stavijo v isti koš.

So tudi sredinci iz bratoljublja, ali iz strahu pred osebni žrtvami. Ti ne marajo biti komunisti, pa tudi ne marajo stopiti v vrste domobranstva, ker se jim vsaka oborožena sila upira, a ki naj vedo, da je borba zoper komunizem predvsem velika duhovna in idejna borba zoper največjega sovražnika krščanstva, ki potrebuje vsakovrstnih sodelavcev in ne samo oboroženih sil. Bore naj se proti komunizmu vsaj z orožjem, ki ga priporoča

BOJI NA VZHODU SE STOPNUJEJO

Srditost napadov in protinapadov v Vzhodni Prusiji, v Šleziji, na južnem Poljskem in severnem Slovaškem - Pomembni nemški uspehi v Madžarski ravnini - Junška obramba sredine mesta Budimpešte - V Italiji le mali krajevni boji - Na zahodni fronti zavrtnjeni napadi - V Alzaciji uspešni nemški napadi - Uspehi nemških podmornic

Velika zimska bitka na vzhodu kaže, da se nemška obrambna črta nekako ustaljuje, čeprav so Nemci začeli s strateškimi premikanji. Zlasti velja to za odsek med Krakovim in Kempenom, pa tudi za tužni del vzhodnopruskega vdornega ozemlja. Boljševikom se je sicer posrečilo, da so na posameznih krajih pridobili nekaj ozemlja, ki pa je krajevno omejeno.

V zgornji Šleziji so boljševiki ponovno poskušali vdreti proti važnim industrijskim ozemljem, kjer pa so naleteli na srdito nemško obrambo. To velja zlasti za kraje okoli Čenstohove, kjer imajo boljševiki ogromne oklepniške izgube. Med Varto in Vislo je sicer boljševiški vdorni klin napredoval proti zahodu, zato pa so bili ustavljeni boljševiški napadi v vzhodni Prusiji. Boljševikom se je posrečilo priti do mesta Gumbinnen in z velikimi ojačenji napadati na cesti med Insterburgom in Tilsitom, kjer pa so mogli pridobiti le nekaj pedo ozemlja. Le z največjo premočjo se je boljševikom posrečilo vdreti Tilsit sam.

Sidite borbe trajajo tudi jugozahodno Litvmanstadta (Lodza), kjer pa so boljševiki imeli velike izgube oklepnikov in čet. Nemcem se je posrečilo znatno zajeziti boljševiško vdorno ozemlje.

Na zahodu, južno Maaseycka trajajo še vedno srdite bitke. V odseku Malmedya so se ponesrečili vsi napadi Angloameri-

kancev, ali pa so bili zavrtnjeni sredi bojne črte. Sovražniki pa še vedno nadaljujejo s svojim pritiskom ob reki Sauer pri Diekirchu. V spodnjih Vogezih so nemške čete blizu Reipertweiler obkrožile nek ameriški oddelek, ki se je nato Nemcem vdal. Sovražniki pa še vedno napadajo pri Rittershofenu. Nemški napad severno Strassburga prav dobro napreduje. Med Tannom in Mühlhausenom so sovražniki sploščali srdito zadnje dni pa le omejeno napadali. Nemški protinapadi so sovražnika večkrat vrgli iz njihovih postojank.

Še vedno vztrajajo nemške posadke v nekaterih zahodnih francoskih obalnih mestih. Posadka v mestu La Rochelle je te dni izvedla izpad s pomočjo oklepnikov, dosegla mesto Marans ter se vrnila v svojo postojanko z velikim plenom.

Na Madžarskem so nemške napadalne čete razbile številne sovražne sile, zbrane med Blatnim jezerom in Donavo. Prebita je bila ozina med jezerom Velence in nagli pohod nemških čet je preprečil izgraditev večje obrambne črte sovražnika. Posadka v Budimpešti je odbila v južnozahodnem delu mesta in na Margaretinem otoku sovražne napade. Nemške čete so osvobodile mesto Szekesfehervar (Stolni Beli grad).

Na Kuronskem (Letonja) so boljševiki poskušali s prodori ob obali, ki pa so jih tam nahaja-

joče se nemške čete uspešno zavrtnile.

Na severni meji Slovaške in na ozemlju Krakova se je sovjetom posrečilo kljub trdovratni nemški obrambi doseči globje vdore.

V Italiji vlada zaenkrat zatišje ter so boji le omejeni.

Angloameriški teroristični bombniki so zadnje dni napadli zahodno južnozahodno in južno Nemčijo. Prodvsem so bila prizadeta mesta Mannheim, Heilbronn, Aschaffenburg, Pforzheim, Dunaj in drugi manjši kraji, ki so bili obstreljevani in bombardirani brez smisla. Pri teh napadih je nemška obramba sestrelila 38 sovražnih letal povečini štirimotornih bombnikov.

Povračilni daljnometni ogenj na London se nadaljuje, prav tako sta pod nemškimi daljnometnimi ognjem mesti Antwerpen in Lüttich, kjer se stekajo pomožne angloameriške čete.

Nemške podmornice napadajo na Atlantskem oceanu angloameriške transportne ladje. Kljub močni spremljavi so nemške podmornice zadnje dni potopile 6 parnikov z 31.000 BRT ter tri korvetne ladje.

Tretje možnosti ni

Londonski „Observer“ poroča, da je Tito že uvedel

v „odrešeni“ Srbiji novo zastavo s sovjetsko zvezdo.

Kaj mislite, gospodje, ki se vam hoče nacionalnega Beograda, hkrati pa škilite v Moskvo: ali je tovariš Broz to ukrenil na svojo roko? Če je, zakaj ga boljševiki ne pozovojejo k redu? Če ni, kakšna zaveznica je Sovjetija, ko zaveznici niti tiste zastave več ne pusti, pod katero je ta zaveznica šla zanjo, za Sovjetijo, v vojno?

(„Druž. tednik“.)

Iz rdečega paradiza

Iz Lizbone poročajo:

Neki iz Moskve d. šel ameriški časnikar pravi, da je stanje prehrane v Moskvi tako kritično, da je treba spomladati računati s krizo. V okolici Moskve so ropi na dnevnem redu. Pogosto se zgodi, da odrasli in otroci napadejo posameznike, pa tudi vozila, ki prevažajo živež. Po Američanovi sodbi se samo v okolici Moskve kladi več sto tisoč razbojnikov, ki ropajo, pa tudi moré. Ti sestradani ljudje zanašajo tudi nalezljive bolezni, a boj proti njim je zelo težaven, ker manjka zdravil.

Boljševiško prodiranje v Egiptu

Barcelona. Boljševiško prodiranje se tudi v Egiptu dobro razvija. Sovjetski generalni konzulat v Kairu, ki so ga šele nedavno otvorili, šteje že nad 150 nameščencev.

sv. oče v svoji okrožnici svojim vernikom: z molitvijo, s pokoro, s poučevanjem ljudstva, s protikomunističnim tiskom. Lahko si izmislijo še kako drugo človekoljubno sredstvo, a pokažejo naj, ker so pač človekoljubni, da obsojajo tisto silo, kateri pravi papež: „Prvič, odkar ljudje pomnijo, gledamo skrbno za počet in dobro premišljen upor proti vsemu, kar se imenuje Bog“ in o kateri pravi isti sv. oče, da po njenih idejah ljudje „nujno podivjajo in posirove.“ Kajti po nauku iste okrožnice je „glavna namera komunizma, da prevrne ves družabni red in poruši temelje krščanske kulture“.

Kdor se s pretvezo kakih domobranskih napak umika vsakemu sodelovanju pri borbi zoper komunizem, ni sredinec, ampak škodljivec, ki ruši enotnost v odporu proti največjemu narodnemu in krščanskemu sovražniku in njemu veljajo besede Pija XI. v isti okrožnici: „Tisti, ki nete prepire med katoličani, si naglagajo strašno odgovornost pred Bogom in Cerkvijo.“

Sredinstvo nikakor ne more služiti edinstvi in udarnosti katoličanov v borbi zoper komunizem, ki je na vse zadnje le borba med satanom in Kristusom. Če kdo, Kristus more in mora reči: „Kdor ni z menoj, je zoper mene.“ In prav s temi besedami je sredinstvo med komunizmom in njegovimi nasprotniki obsojeno in ni nikako sredinstvo, ampak samo pomožno podjetje, ki služi samo koristim komunizma, kateri se tako silno širi tudi med našim ljudstvom „ker jih je le malo, ki bi zares downeli, kaj komunisti hočejo in kam težijo, dočim se večina slepo vdaja njih premeteni agitaciji in varljivim obetom.“ (Okrož. „Div. Rdmt.“) In sredinstvo zavaja ljudstvo v slepoto ali ga utrjuje v njej.

Če je kaj res idealnih „sredincev“ med nami, bi mogli biti to samo tisti, ki pridno sodelujejo pri borbi proti komunizmu, a talente svojega blagega srca uporabljajo za to, da v našo borbo zanesejo čim več duha krščanske pravičnosti in ljubezni ter obzirnosti do zapeljanih in prisil-

nih sotrudnikov OF-arske kuge in njene vojske. Poslužujoč se našega tiska in svojih posebnih možnosti naj pa pridige in nasvete o pravičnosti in ljubezni v še večji meri in odločnosti naslavlja na OF-arsvo, ki je takih pridig predvsem potrebno.

Ljudje pa, ki se povsod umikajo, nikjer ne sodelujejo v borbi zoper komunizem, ampak samo nergajo in kritizirajo, niso in ne morejo biti sredinci in ne dobrodošli posredovalci, ampak so in ostanejo škodljivci naše prve narodne in krščanske naloge v tej uri.

Za sredince, ki imajo tako lepo ime, naj se med nami proglase tisti, ki bodo skupno z nami na najbolj ljubezniv način skušali vabiti zašle Slovence iz komunističnega tabora v zdravo občestvo našega naroda.

Tistim pa, ki se delajo, da so sredinci, pa tega imena ne zaslužijo, ne dajamo tega imena, ampak imenujmo jih „termiti ali zmešnjavarji“.

To naj se v časnikih razglasi, a tega imena ne dajmo

nobeni osebi, dokler se ne izkaže, da ga v polni meri zasluži.

To priporočamo, da se ne bo nikomur godila krivica in da vse, ki so se imeli doslej za sredince, še enkrat opozorimo, naj svoje zadržanje preštudirajo in se odločijo za to, za kar se mora odločiti vsak pošten Slovenec v tej uri, ko gre za življenje in smrt našega naroda.

Z današnjim dnem naj se neha pisanje o „sredincih“, ker to ime ljudi zavaja v zmotno in pomenja resnično nezasluzeno ime za tiste, ki naj bi bili pod tem imenom mišljeni.

Op. uredništva: Ta načelni članek smo prejeli iz vrst goriške slovenske inteligence, ter smo ga rade volje objavili. Načelno se z njim popolnoma strinjamo, vendar smo mnenja, da je izraz „sredinci“ med našim ljudstvom že tako, udomačen, da si ga bo marsikdo med nami in tudi naše uredništvo dovolilo uporabljati v prezirljivem smislu tako kakor vsi omahljivci v resnici zaslužijo!

FRONTE IN ZALEDJJA

*Brezpomembnost zahrbtinih uporniških gibanj -
«Osvobodilne Fronte» po vsej Evropi delajo v
resnici za Stalina in proti Angloamerikan-
cem - Edina škoda ima civilno prebivalstvo*

Trst, 3. januarja.
Razen vesti, ki se neposredno tičejo vojnih dogodkov na frontah, vežejo pozornost prebivalstva naše celine predvsem politični dogodki, ki v pomembnosti nikakor ne zaostajajo za prvimi. Na splošno jih skoro ni mogoče ločiti, ker se v večini tudi politični dogodki naslanjajo na oboroženo silo, četudi ne vojaško, čeprav si takozvani vodje teh političnih skupin na vso moč trudijo, da bi dali svojemu političnemu gibanju vojaški izraz.

Da vsa ta politična gibanja zamorejo kolikor toliko vplivati na potek dogodkov na frontah, ni treba povdarjati in to nam dokazuje dejstvo, da so zavezniški že zdavnaj uvideli pomen teh gibanj in jih z vso silo podpirali, vsaj Amerika in Anglija. Predobro se spominjamo, kako so letala v jasni nočeh težko brneč letala proti krajem, kjer so gospodovali banditi in spuščala s padobranci razen pribora orožja za tolpe v gozdovih. Princip ni bil zgrešen in taktika ni bila slaba. Morda bi Roosevelt in Churchill danes ne bi mogli oprekatati uspeha njih taktiko, ako bi v trozvezi ne bilo Stalina, ki je s tem, da je v teh upornih gibanjih sam žel največje sardove, temeljito prekrizal račune zapadnih zaveznikov. Brezdvomno politična gibanja za Nemčijo niso ugodna, posebno ako je temelj teh gibanj integralni komunizem, katerega uničenje je za Nemčijo sploh cilj vojne same.

Še bolj očito pa postaja v zadnjem času dejstvo, da ta gibanja, ki so bila s strani zaveznikov naperjena izključno proti Nemčiji in katerih geslo je bilo «naj stane, kar hoče», danes delajo zaveznikom - razen Sovjetov - veliko večje preglavice, kot preje Nemcem samim. Od časa, ko so se v zaledjih pojavila uporna gibanja, je Nemčiji za boj proti njim zadostovala njena policija in le v izjemnih slučajih je prišlo do večjih vojnih akcij. Razen par odkritih poizkusov puča v raznih deželah, ki so klavrno propadli, niso vsa ta uporna gibanja niti najmanj spremenila splošne slike položaja v po Nemčiji zasedenih deželah. Iz tega izhaja, da si Angloamerikanci z iznajdbo teh upornih gibanj niti tre-

nutno niso bili niti najmanj na boljšem. Da je to večji del zasluga očke Stalina, je druga stvar. S svojo binavsko podzemsko politiko je on že od začetka gledal v bodočnost in ustvarjal predpogoje za boljše vzhajanje vseh od zaveznikov zasedenih dežel in za to ni hotel zanemarjati političnega momenta, ki sta mu ga v obupni samoobrambi tako nepredvidno pripravila njegova zaveznika. Zato je učinek teh oboroženih političnih gibanj bil za Nemčijo relativen, dočim je za zaveznike ta učinek porazen. Dokazov za to trditev je več ko dovolj in vendar se še kopicijo. Najnovejši in najbolj klasični so primeri Grčije, kjer Anglija in z njo Amerika morata sprejemati in sploh obravnavati pogoje, ki jim jih stavijo uporniki, organizirani in podpirani za boj proti Nemčiji.

Poljske, kjer so načrti in prestiž Anglije za vedno splavali po vodi in sedaj Jugoslavije, kjer bo zopet Anglija morala odnehati in prepustiti to svoje izredno važno politično oporišče boljševiku Stalinu. Položaj Angloamerikancev ni rožnat niti v Franciji, niti v Belgiji, ne v Nizozemski, povsod jih čaka odpor od njih ustvarjenih in organiziranih «patrijotov», ki jih v bistvu režira Stalin v nemilo jezo obeh zapadnih velikanov. Korist pa, ki sta jo Anglija in Amerika imela od vseh teh «osvobodilnih gibanj» dosedaj, je tako pičila, da je sploh ni vredno omenjati.

Tolpe so se večinoma držale v gorah, ki za Nemce niso bile nikake važnosti. Kdor je pri tem trpel, je bilo vedno prebivalstvo krajev v bližini taborišč, ki je moralo skrbeti za njih vzdrževanje. Ker so tolpe delale po že vnaprej točno izdelanem načrtu in po smernicah integralnega komunizma, se je ropanju in plesitvam pridružila tudi politična strast, ki je življenje v gozdu in nevarnosti strah napravila neizprosno.

Nauk, ki odobrava umor kot dovoljeno sredstvo za doseg cilja, je začel nositi obilne sardove. Toda umor je veliko lažji med civilnim prebivalstvom, kakor nad oboroženo silo, zato so vsa uporna gibanja skoro vedno le po stranpoteh skušala

tuoatam zadeti nemško oboroženo silo, pri čemer pa je vedno le civilno prebivalstvo moralo prenašati udarce in žrtve. Tudi atentati na vlake in prevozna sredstva so vedno v prvi vrsti zadela civilno prebivalstvo, če ne v drugem, v oskrbi z živili. Vojaški transporti in premikanja niso bila nikdar zaželeni cilj napadov tolp, ker so te vedele, da so dobro zastražena in da pri tem obstoja velika nevarnost. Vojaške koristi torej zavezniški pri tem skoro niso imeli, pač pa so si napravili sami nepopravljivo škodo na političnem polju. Razen že omenjene Stalinove podvzetosti, ki so jo skozi leta sebi v škodo podpirali, se je priključila tudi že precej očita odvratnost prebivalstva vseh prizadetih dežel proti vsemu, kar smrdi po zavezništvu, kar je tudi logično, ker skoro vsa ljudstva so bila opeharjena, kakor sta bila opeharjena Roosevelt in Churchill sama. Ta škoda, ki je do večerj morda še bila relativna, kakor škoda zlorabljanja aspirina v slučajih glavobola pričenja polagoma kazati vse drugačne učinke, kakor aspirin sam. Aspirin odpravi glavobol, a zadene srce. In baš srce zapadnih velesil pričinja kazati znake poraznega učinka. Prvi utripi v Grčiji, potem na Poljskem in sedaj v Jugoslaviji. Toda to so le simptomi. Prava bolezen kaže znake drugje. Nemčija doslej ni segla po tabih sredstvih, ni podpirala upornih gibanj, ni se zanimala zanje. Čakala je, da svet spregleda. Ni hotela siliti človeštva pod jarem kateresibodi ideje, ni hotela politično nastopiti v krajih, ki jih etnografsko ni smatrala za svoje področje. Pustila je, da se politična zavest sama vzbudi v vseh, ki še imajo zdravo pamet in niso še popolnoma zapadli politični strasti. In glej! Danes, ko partizanstvo, ta umetna politična tvorba, ki sloni še le na teoriji najbolj zloglasne politične ideje in še to v deželah, ki v svojo neizmerno srečo niso preizkusile boljševizma na lastni koži, polagoma omahuje, se v Nemčiji in mnogih drugih deželah vzbujajo gibanja, ki je sad preizkušnje in prepričanja. Zanj ni bilo treba agitatorjev in nikakega podzemnega delovanja. Izobličilo ga je trpljenje

množic in resnično, pravo hrepenenje po soncu in svobodi. Vodijo ga ljudje, ki so videli in preživeli vse grozote suženjstva. Za njimi ni Stalinov, Rooseveltov in Churchillov. Niso partizani, ker njih geslo je: «Domovina!» To so uporniki v najsvetejšem smislu besede, uporniki proti zlu, proti zlorabi, proti Antikristu. Njih boj ne velja prebivalstvu, njih cilj ni lakota in beda. Vstajajo, da zakličejo svetu, to je Stalinu, Churchillu in Rooseveltu: «Dovolj!»

Plaz se je začel premikati gorje mu, kdor v pravem trenutku ne spozna nevarnosti. Naj mu bo mila majka zemlja! (ojec).

ŠKODLJIVKA ČRNOGLEDNOST

Med mnoge sovražnike slovenskega javnega kulturnega življenja, ki se sedaj prebujajo, na slovenskem Goriškem, spada tudi črnoglednost, ki se pojavlja sedaj tu, sedaj tam, vedno pa v tistih krogih, ki niso prav nič pripravljeni pomagati s svojim vzgledom slovenskim aktivistom na Goriškem, temveč stoje vedno ob strani, nergajo, omlovažujejo vsako delo, napovedujejo skorajšen konec vsega, širijo črnogledno gledanje v bodočnost, pri tem pa niti ne pomislijo, koliko s svojim jezikanjem škodujejo vsemu Slovenstvu na Goriškem. Bolje bi bilo, da bi vsaj molčali, kakor, da bi tako jemali aktivistom pogum in voljo do poštenega dela. Vsak droben neuspeh našega dela razpihujejo ti ljudje v neizmerno, češ, saj smo vedeli da se bo tako zgodilo, se ne da nič pomagati, vsah naš velik uspeh pa jim nič ne pomeni. Njim ni pomnil slovenski časnik na Goriškem nobene pridobitve, ker bi ga moralo biti po njihovem mnenju kmalu konec, sedaj pa so kar užaljeni, ker ga še vedno noč biti in ga tudi ne bo, užaljeni so bili, ko je slovenska akademija tako sijajno uspela, užaljeni so bili, ko se je obneslo slovensko šolstvo v Gorici, užaljeni, ker je slovenski jezik pričel pridobivati pravice, užaljeni ker se je osnovala slovenska ljudska univerza. Zakaj so užaljeni, ti črnogledneži? Zato ker se nikakor noče obnesti njihove črnoglednosti in so raskrinkani kot lažni preroki. Ko bi vsaj molčali, bi s svojo pasivnostjo in bojazljivo odstranjenostjo od vsega živega in zdravega na Goriškem napravili Slovenstvu uslugo. Tako pa predstavljajo zgolj škodljivce, ki jim je treba nekoliko pristriči predolge

zlobotne jezike. Ljubi so nam komunisti, vsaj vemo, da so nasi sovražniki, s katerimi se moramo in se bomo odkrito borili do njihovega uničenja, kakor te binavske duše, ki s svojim pretiranim pesimizmom hočejo okužiti vsako zdravo življenje.

„Slabša od kaznilnice“

Ženeva. - Eden od časnika karjev, ki so spremljali poteklo poletje Erica A. Johnstona, predsednika trgovske zbornice USA, na njegovem potovanju v SSSR, je o vlikih, ki si jih je nabral v Sovjetski zvezi, napisal knjigo, ki bo v kratkem izšla. Iz knjige je ameriški tednik „Time“ že zdaj, še pred njenim izidom, donatisnil tole značilno mesto:

„Med prebivalci SSSR in jetniki državne kaznilnice v Lansingu (USA) je velika razlika. Oskrba in obleka sta v obeh primerih približno enaki, morda je v Lansingu celo nekoliko bolje. Toda če bi se mojemu prijatelju, ki ga poznam v omenjeni kaznilnici, kdaj zazdelo, da njena uprava ni dobra, ter bi zato izrazil upanje, naj bi zamenjali paznike, se mu ne bi bilo treba bati, da ga ustrelje, če bi ga slučajno slišal kak izdajalec.“

Kdor hoče delati, naj najprej neha tarnati.
(Bazin).

Nov polom v Hot Springsu

Stockholm. Kakor javlja agencija Reuter, je prišlo na pacifiški konferenci v Hot Springsu do novih težkih sporov, ko so v soboto razpravljali o evropskih naseljih na Daljnem vzhodu. Zastopniki Anglije, Nizozemske, Francije, Avstralije in Nove Zelandije so odločno nasprotovali predlogom za ustanovitev mednarodne kolonialne oblasti.

Nemci zasedli Hagenau

Iz Berlina počajo, da so nemške čete med svojimi pobodi zavzeli v Spodnjih Vogezih mesto Hagenau.

BOGOMILA

Petnajstim v spomin

Čuvaj pred hišo je le naprej tulil in se zaganjal kot nor proti ljudem na cesti.

Primož je pomislil na njihovo gražnjo. Škoda bi bilo psa.

Odrinil je zapah in stopil ven. Pridržal je psa za verigo, temna gruča na cesti se je zganila in mimo njega stopila v hišo.

Zaprli je psa v hlev. Zastonj je cvilil in se zaganjal proti njemu, kot bi ga prosil, naj mu dovoli, da ga bo branil do za njega.

Primož je stopil v razsvetljeno izbo, pet odurnih obrazov se mu je zarežalo naproti.

— Tovariš Primož, z nami moraš na višjo komando. —

Primož jih je gledal, kot bi jih ne razumel. Šele ko sta se mu Mitka in Helena s presunljivim krikom vrhli okoli vratu, je spoznal resnico.

— Kaj mi pa hočejo? — je s težavo spravil iz sebe.

— Mi tega ne vemo, imamo samo ukaz, da te tja pripeljemo — so mu brezčutno odgovorili.

Žena Neža je obsedela na klopi kakor brez moči, da krat se je že pognala kvišku, a obakrat zopet trudno padla na klop. Zakrila si je o-

braz s predpasnikom in obupno zajokala.

V Primožu je divjal vihar vseh občutkov, zaganjal se vanj, kakor v stoletno lipo pred hišo, ruval in podiral vse kar mu je bilo najsvetejše.

Sleherni živci mu je trepetal, kakor bi ga trgali z železnimi kleščami.

Zarjul bi v silni bolesti, ki je kakor povodenj preplavila v njemu vse.

— At k, Kristus bo zmagal — mu je skozi solze tiho govorila Mitka na srce.

Primožu je bilo, kakor bi mu kdo na smrt žejnemu dal hladilne pjače.

— D kle moj, hvala ti — jo je Primož v neizmerno ljubeznivo poljubil na čelo.

Sedaj je vedel: Kristus Kraj, ga kliče...

Dvignil je glavo, še svoji najmlajši, Heleni, ki se je liki zlomljen cvet naslanjala na njegovo ramo. Tudi njo je poljubil na čisto čelo.

— Bodita vedno moj ponos — jima je mehko rekel, kot v zahvalo in prošnjo.

Stopil je do žene, ki je v dve gubi sključena še vedno ihtela pri peči.

— Neža ne jokaj, če bo božja volja se še vrnem. —

Pobožal jo je po laseh, nato se še zadnjič zagledal v njene dobre, zveste oči. Videl je v njej ženo in mater, in kot bi bil majhen otrok jo je zaprosil:

— Blagoslovi me. —

Neža je dvignila svojo trudno žuljavo roko in ga

nežno prekrizala na čelo, usta in srce:

— Bog s teboj, moj Primož — je tiho šepetala. Prijela je njegovo desnico, si jo položila na srce, nato jo nesla z vso ljubeznijo k ustnicami. Njene solze so kapljale nanjo.

— Zadosti je tega, naprej! — so nestrpno priganjali partizani. Hčerki sta mu prinesli plašč in kučmo.

Še zadnjič sta ga objeli, da se ni mogel ločiti od nju.

Tako objeti so šli vsi trije iz izbe. Od peči sem je pretresljivo zajokalo.

Na cesti so se morali ločiti, partizanom se je mudilo. Iztrgal se je iz njihovega objema in brez besed odšel.

VESTI IZ GORICE IN DEŽELE

Komunistično skrunjenje Gregorčičevega spomina

Banditi izključujejo poštene Slovence iz narodne skupnosti - Ljudstvo se zgraža nad zlorabo Gregorčičevega imena - Mnogo komunističnega besedičenja, toda nobenega uspeha

Prejeli smo: Tam nekje poleti meseca avgusta smo prvič ujeli novico, da se pripravljajo za 15. X. 1944. velika proslava stoletnice rojstva našega velikega Simona Gregorčiča. Te novice smo bili iskreno veseli: kaj bolj upravičenega namreč kot to, da Gorica proslavi v velikem slogu svojega „slavčka“? Veseli smo bili te vesti, pravimo, da si nas je pri tem marsikaj motilo in begalo. Tako nas je motilo dejstvo, da so istočasno tudi naši OFarji napovedovali veliko narodno Gregorčičevo slavo za isti dan v Gorici. Vpraševali smo se: Gre li za isto slavo, pri katerem bodo sodelovali i komunisti i naši goriški narodnjaki? Ali pa ste morda to dve čisto različni in vzporedni pripravi? Kak hudobnež je šušljaj, da gre za isto proslavo. Ker pa nismo mogli verjeti take gorostasnosti, da bi naši goriški prireditelji Gregorčičeve proslave (med katerimi so dobri narodnjaki, katoliški možje in celo duhovniki) hoteli pri narodni proslavi sodelovati z OFarji, ki direktno ali indirektno podpirajo med nami komunizem, ki je pripravljeno vsak hip pljuniti na narodnost in na Gregorčiča, zato smo raje smatrali, da gre za dve čisto različni in samostojni proslavi. Pa tudi pri tem nismo bili povsem mirni. Spet so nas begali drugi glasovi, ki so prihajali to pot iz vrst narodnih prirediteljev. Ti glasovi so bili, bogme, res malo čudni. Takole so b-jali: Vršila se bo Gregorčičeva proslava, ki mora imeti vsenaroden značaj, pri kateri bodo sodelovali vsi narodno zavedni Slovenci, razen belogardistov in domobrancev. Ostrmeli smo in si pomencali oči, češ pa morda sanjamo: Torej vsi narodno zavedni Slovenci razen belogardistov, ki niso narodno zavedni. Komunisti in OFarji ti niso bili izključeni: ti so seveda zavedni Slovenci in so to dokazali s tem, da uničujejo vse, kar nam je svetega pred Bogom in narodom. Sredinci in drugi goriški kavarniški narodnjakarji, ti so sto

od sto zavedni Slovenci in nam to na nešteto načinov dokazujejo s tem, da sejejo med ljudstvom zmedo, sodelujejo, simpatizirajo ali vsaj dajajo potuho uničevalcem slovenskega naroda in se bedasto lovijo med narodom in Kominternom, med Bogom in hudičem. Domobranci pa, ti se morajo izključiti iz narodnega občestva, ker so izdali svoj narod. Izdali so narod, ker so napovedali neizprosno boj OFarjem - narodnim uničevalcem; izdali so narod, ker so organizirali v Gorici slovensko kulturno in narodno življenje; organizirali so slovenski tisk, ki je na taki vitini, da nas zanj že drugi Slovenci zavidajo: iz nič, lahko rečemo, so ustvarili slovensko šolstvo v Gorici in v podeželju, šisto šolstvo, ki nam je s slovensko gimnazijo v Gorici na čelu lahko v največji ponos; organizirali so našo domačo dobrodelnost v obliki socialne pomoči, ki jo že tisoči blagoslovajo. Za vse to ogromno narodno delo so si belogardisti zaslužili ime narodnih izdajalcev, zato niso vredni, da sodelujejo pri Gregorčičevi narodni proslavi. Taki očitki so nas boleli. Pa smo se v svoji dobrosrčnosti pomirili, češ saj morda tega ne smemo tako hudo tolmačiti. To so najbrž samo neodgovorni elementi, ki ne vedo, kaj blebečejo. V takem razpoloženju smo pričakovali 15. X. Petnajsti oktober je prišel in odšel - in proslave ni bilo, ne OFarske, ne narodne. Tolažili smo se: Ni tako lahko organizirati vsenarodno proslavo, so tehnične in psihološke težave. No, upajmo, da bo kaj vsaj 24. novembra na obletnico smrti Simona Gregorčiča. Tudi ta dan je prišel in odšel - brez proslave, Malce nerodno nam je bilo, pa nam je le uspelo potlačiti nezadovoljstvo, češ časi so težki, vojne razmere, ovire vseh vrst itd. In še se nam je reklo: Zadnji dan leta, na Silvestrovo, pa bo zares! Čakali smo in spet - nismo pričakali. Ihta nas je začela daviti: Kaj pa mislijo, da se bodo iz nas norca delali? Pa nam je bilo v tolažbo spet rečeno: To

ni kar tako, takale vsenarodna proslava! Miklavževanje, to se že da improvizirati v 14 dneh; tudi kakšna dijaška akademija, v enem tednu se pripravi. Ampak Gregorčičeva proslava, pri kateri naj sodelujejo vsi narodno zavedni Slovenci brez te proklete bele-garde, hm, to niso mačje solze i program, vloge, narodno rajanje; tehnične ovire itd. itd. Kaj si pa mislite? In smo se v svoji dobrodušnosti spet potolažili in spet čakali. Prišlo je novo leto in kazalo je, da bo stvar zaspala. In smo rekli: Hvala Bogu! Saj zdaj ko smo v 101 letu Gregorčičevega rojstva res ne kaže praznovati 100 letnice. Pa glej ga kleka! Spet so jo privlekli na dan stoletnice rojstva in proslavo. In nas je firbec poščegetal in smo informirali, kako in kaj. Rečeno nam je bilo kategorično: Zdaj ali nikoli: 4. februarja brez drugega, pa naj se pes obesi! Težave premagane, tehnične in psihološke, bogat program, narodni plesi... skratka uspeh zajamčen. Tudi to smo v svojem velikem domoljubju pogoltnili in sedaj živimo in drhtimo v pričakovanju 4. februarja. Malce zaskrbljeni smo, da se ne bo morda tudi pri priliki uresničil latinski izrek: Parturiunt montes... ali po naše: V popadkih vijó se gore, izleze se majcena - miška. To pa lahko povemo: Nič več nismo pripravljeno čakati! Ali 4. februarja ali pa nič! Ne dovolimo, da bi se z našim goriškim slavkom pometalo kot z umazano kunjo. Preveč ga cenimo in ljubimo! Ako bi se pa zgodilo, kar Bog ne daj, - to naj bo naša zaključna misel in naš nasvet - da bi tudi za ta dan šla proslava rakom zvižgat, potem pa svetujemo odgovornim elementom, naj nikar ne obupajo, naj s pripravami kar lepo nadaljujejo, da bomo lahko vsi narodno zavedni Slovenci z združenimi močmi dostojno praznovali l. 2044. vsaj - dvestoletnico rojstva Simona Gregorčiča. Zavedna goriška Slovenka.

Naznanitev pridelka koruze

Pokrajinski urad za pridelovanje poljskih pridelkov v Gorici ponovno vabi vse one pridelovalce koruze ki niso do določenege roka t. j. do 10 t. m. naznanili vsega pridelka, naj to store čimpreje, ker bodo drugače izgubili pravico do živilske nakaznice za mesec februar za se in za svojo družino.

Tatvine

V ponedeljek popoldne je ugotovila zasebnica Emilija Samero, bivajoča v ulici Aquileia 36, da ji manjkajo njeni dokumenti, šest živilskih, ena tobačna in ena mlečna nakaznica. Samero je oginotje naznanila merodajnim oblastem.

V nedeljo zvečer je bilo ukradeno elektrotehniku Saveriju Frankoviču iz S. Lorenza di Mossa kolo znamke „Bella“, katerega je pustil za hip pred nekim barom v centru mesta.

Ljudska univerza

Drevi, ob 6 uri zvečer, bo v prostorih slovenske Ljudske univerze, Drevored 24. maja št. 18. četrti predavanje. Predaval bo urednik Ciril Kočevar o „Vojnih nadomestkih“. Predavanje obljublja biti zanimivo ter so goriški Slovenci nanj vljudno vabljeni!

DOPISI

Šturje

Kdo je bil Jože Breclj? - 8. januarja je poteklo pol leta, odkar so ga izrgali nahujskani suroveži od njegovega rojstnega doma. V svoji dobi je dopolnil 60 let. Storil je veliko dobrega v korist svoji družini in našemu ljudstvu. Bil je sin obrtnika in tudi sam se je izučil očetove obrti, mizarstva. Šel je tudi po svetu, da se je v tej stroki popolnoma usposobil. Sodeloval je pri ustanovitvi mizarске zadruge v Šturjah, čeprav zadnja leta ni več izvrševal mizarске obrti je ostal še vedno njen član. Bil je mož žive vere, ki se nikdar ni sramoval svojega prepričanja pred svetom. Več let je skrbel kot cerkveni ključar za lepoto in napredek hiše božje. Sodeloval je pri vseh verskih organizacijah in

pospeševal vsestransko njih procvit. Bil je poštenjak in slovensko narod o zaveden. O tem zgovorno pričajo vsa njegova dela po prvi svetovni vojni. Ko so se ustanavljala katoliška prosvetna društva po gornjem in srednjem Vipavskem, je bil on njihov veslar. Ko so se politično razgibale (po prvi vojni) vipavske vasi, je bil on tisti, ki jim je dajal korajže in vzpodbude. Stal je kot hrast in pred nobenim viharjem ni klonil. V družini je bil pravi oče in krščanski vzgojitelj svojih otrok. S svojimi pridnimi rokami in z rokami njegove družine se je njihovo posestvo večalo. Imel je tudi malo trgovino in vinotoč. In kljub temu so njegovi sinovi nekadilci in so bili svoj čas tudi zdržni abstinentje, kar je na Vipavskem zelo redko. Poskrbel je tudi, da so se njegovi otroci izučili v raznih poklicih.

Bil je mož globokih misli in razprav. Pri njem smo se našli ko pri očetu. Ure so pri njem prehitro minule. Spominjam se, kako je žalosten in potr potožil, ko je videl, da so se dobri kongreganisti kot: Premru, Mohorčič in drugi dali zavesti in zvaliti pod krinko narodnih idej in šli v gozd, kjer so tudi končali svoje mlado življenje za ideje komunistične OF. Bolelo ga je, ko so padali cvetovi mladih življenj. Z grozo je zrl na požgane domove. Zavedajoč se, da se na tak način ne koristi svojemu bližnjemu, je kazal pravo pot ter opominjal ter očetovsko svaril v svoji okolici.

Dragi Jože! Z nami si delil sončne ure, bil si nam mnogo v žalostnih in veselih dneh, ki te danes, čeprav smio ponosni na tebe, mučenča za dom, vero in narod, tako strašno pogrešamo. Kot je poročal „Tolminski glas“ v 20. šte. prejšnjega leta tvoj in tvoje družine žrtveni lik počiva v neblagoslovljeni zemlji med Gaberjem in Gorenjo Branico. Želim ti mirni pokoj v teh razbitih dneh!

Vsak stanovalec mora točno poznati vse izhode, zasilne izhode in zidne oboje svojega zaklonišča tako, da jih najde tudi v največji razburjenosti pri popolni temi. Gospodar hiše mora poskrbeti, da so ti izhodi vidno označeni s puščicami, napisali ali pa pobarvani z belo barvo. K zasilnim izhodom spadajo vsi iz zaklonišča vodeči izhodi. Če je zaklonišče zvezano z zidnim prebojem s sosedno hišo, potem spadajo k zasilnim izhodom tudi vsi izhodi, ki vodijo iz sosednega zaklonišča. Med stanovalci si mora hišni starišina znati pridobiti sodelavcev in njim odrediti poedina dela.

Skozi solze so gledale za njim, dokler ni izginil za prvim ovinkom. Čuvaj je v hlevu strahotno tulil, kot bi stutil, kaj se je zgodilo. Sestri sta se prijeli za roko, in kakor cvetki, ki jim je sonce sreče za vedno zasló, žalostne odšle v hišo. Tri srca, so se združila v neizmerne boli, kot jo tista izba ni čutila še nikoli. X. V farovžu pri gospodu dekanu je v prostorni kuhinji vkljub pozni uri, še vedno gorela luč. Kaplan Jože, ki je tiste dni bival v farovžu se je šele pred dobro uro vrnil. Svetlo popotnico je nesel težko

bolnemu dekletu, v tri ure oddaljeno podružnico, visoko v hribih. Truden je bil, a v srcu neizmerno srečen. Komaj drugo leto je bil duhovnik. Njegovi duši hrepeneči po do broti in popolnosti, so se odkrivale vedno večje tajnosti. Duhovnik božji - neizčrpna je ta beseda, kdo bi jo razumel? Tudi on je ni. Kot morje globoka in široka se mu je zdela, do dna bi ji ne prišel nikoli. Razmišljaj jo je to popoldne, ko je on nebogljen in revna stvarca nosil Stvarnika sveta, skozi prostrane gozdove. Ni čutil ne utrujenosti, ne strahu, ne mraza, ki mu je rezal v obraz, kaj-ti srce mu je bilo prevroče

ljubezni tistega, ki ga je na veke zase izbral. Vsa njegova mladostna leta so šla mimo njega na tej samotni poti. Leta, ko je bilo v njegovi duši samo eno hrepeneje, samo en cilj: postati duhovnik božji. Svet ga je vabil, ponujal mu vabjivega cvetja, ki danes lepo cvete, jutri pa ga že ni več, ni ga posušal, ni se oziral nanj. Pregloboka je bila želja njegovega srca: „K Bogu, ki razveseljuje mojo mladost“. Ni ga varala njegova želja, vse je našel po čemur je hrepenel. Prej je bil kakor samotno zrno, sedaj kot stoteri pšenični klas. Čutil je v sebi bogastvo neizmerne ljubezni da bi objel cel svet, vse ljudi, dobre

in hudobne. Molit je za vse, tudi za tiste, ki so ga preganjali, toliko bolj, ker so bili njegovi bratje. Veroval in upal je v bolj. šo bodočnost, ki bo zasijala tudi njegovemu narodu, kot zlata zarja po temni noči. Gospod dekan je sedel pri peči v naslonjaču. Z veseljem je poslušal svojega najmlajšega kaplana, ki mu je navdušeno pripovedoval, o ljudeh na najvišji podražnici, o njihovi vdanosti v božjo voljo, pa o prelepem svetu, ki se razprostira za visokim vrhom. Dobro je poznal gospod dekan vse svoje ovčice, skoro vse je on krstil. Osivel in obnemogel je v težavni službi in v skrbi zanje. Ko-

maj da se je še vsako jutro privlekel do cerke, da je tam maševal. A ni mu bilo žal, s starčkom Simeonom je tudi on ponavljal: - Sedaj odpuščaš Gospod, svojega služabnika po svoji besedi v miru... Vedel je, njegovo začeto delo bosta nadaljevala ljubljena sinova kaplana Simon in Jože. Gledal je njuno neumorno delo, njuno ljubezen do otrok, skrb za lepoto hiše božje in priznati si je moral, da je nova generacija v marsičem napredovala. Večkrat je ves navdušen vzkliknil: - Ne, takih kaplanov še nisem imel. - (Dalje prihodnjič.)

Sv. Križ na Vipavskem

V zadnjem času sta na univerzi „pod smreko“ po dvajsetih dneh odlične šole promovirala: v jusu g. (tov.) Bernard Kravos; v sodniškem pravu pa g. (tov.) Černigoj Ferdinand. Upamo, da bosta kot odlična partijca mogla sodelovati veliko za blagor svojega ljudstva. Čestitamo k tako sijajnemu uspehu in k zaupanju, ki ga ima partija v njih.

Največje veselje in zadovoljenje so imeli svetokriški komunisti ko je gorela zemljiška knjiga v Ajdovščini. Znani komunist Vencelj Kočvar, misleč, da je že zavladata rdeča svoboda na Vipavskem, se je ves razvel in švedral okrog s svojo kruljavo nogo, dopovedujoč in razlagajoč ljudem junaški čin NOV pri osvoboditvi kmetov. Vipavske dokumentov, kjer je ravno zapisana njihova lastnina. Zemlja, se je izražal tov. Vencelj, se bo kar rezala in se po zaslugah delila. Bridko se varaš komunist Vencelj! Nikdar se ne bodo tvoje in tvojih pajdave sanje uresničile. Prezgodaj si se razkrinkal pred narodom in zato boš zgodaj prejel povračilo in plačilo od naroda.

Iz Loma

Prve dni tekočega meseca se je priklatlila v naše mirno nase je izbegana in sestradana komunistična zver ter cropala vse tiste družine, katere imajo člane pri domobrancih in druge od njih smatrate „belogardistince“. S tem podlim početjem nam ponovno potrdili, da je njih bog: rop, požig, umor! To naj bi bil način, s katerim bi rdeča svojat privabila in pridobila vse tiste poštene, ki so jo ze v prvih dneh njenega rovarjenja po našem okraju obsodili in zapustili. Škodo so povzročili ogtomno, saj so poleg drugega blaga odpeljali samemu kmetu Arneju 11 glav živine. Tolaži nas zavest, da nismo žrtve naše poštenosti in vztrajnosti, marveč žrtve lačnih komunističnih želodcev, kateri ne bodo, če jim bo čas dopuščal, prizanašali niti njihovim pajdavam. Upamo, da ni več daleč dan, ko bo roka pravice segla še v zadnje njihove brloge in jim poplačala

vse trud, ki ga žrtvujejo za dobrobit našemu narodu. Delo naših poštenih rok nam zagotavlja, da se bodo naši blevi in brami vnovič na polnili, med tem ko bodo roparji in morilci izumrli, ker delajo na to, da bi od našega gorja živeli. Vsi tisti, ki sočustvujemo, to smo vsi, z oškodovanimi, ne dobimo primerne izraza, s katerim bi te izrodke zmerjali ali voščili plačila za njihovo početje. Zadostuje naj jim to, kar dobro vedo tudi sami, da jih obsoja in sovraži celo živina. Saj jim je to potrdilo eno izmed odgnanih goved iz vasi, kateri se je posrečilo pobegniti iz krempeljev teh roparjev in se zopet vrniti k svojemu gospodarju. Živino si naj vzamejo za zgled, ker k človeški družbi ne pripadajo več!

Planina pri Vipavi

Tovariš komunist, Jože Božič je letos za novo leto razdelil nekoliko daril. Hotel je pokazati, da imajo tudi oni nekaj. zato jih je sam nosil po hišah. Ker so ljudje vedeli, odkod blago izvira, daril niso hoteli sprejemati. Znano je vsem, da so bila nakradena v Ajdovščini. Dober se delati z drugim blagom je lahko! Kaj ne tovariš?

Sv. Križ

15. t. m. se je domobranska patrila pojavila v zgodnjih jutranjih urah v Malih Žabljah in tam zajela proslulega tolovaja Petra Kalina iz Ajdovščine. Star je komaj 20 let. Bil je ropar in uničevalec našega gospodarstva že nad eno leto. Naši terenci so se ob tem dogodku grdo spogledali in upravičeno se tudi oni sedaj bojijo domobranskega obiska.

„Goriški list“ v vsako našo družino!

Lokavec pri Ajdovščini

Pretekli teden so vrli stražarji med našo vasio in med Stomažmi na nekem skrivnem prostoru pri svojem pohodu izsledili partizansko telefonsko postajo. Na begu je bil smrtno zadet 45 letni domačin Ferdinand Kompare. Eden je bil pa živ zajet. Stražarji so v borbi odločni in ne prizanešajo nobenemu tolovaju, tudi telefonistom ne in jih presenetijo, kadar najmanj mislijo. Zadnje čase nam obljublajo še nekaj več, da bodo vse kurirke naše vasi, ki so še vedno nepopoljšljive, spravili v kratkem na varno.

Kmetijstvo

Devetdeset tisoč živalic v kubičnem metru prsti

Vsak košček zemlje bodisi njiva, gozd, vrli ali travnik je obljuden po nešteti živih bitjih. To so različne vrste mrčesa črvičev, črvov, talnih bakterij in pozameznih enoličnih organizmov, ki so na primer v prsti gozda in travnika tako silno mnogoštevilni, da jih moremo najti v enem samem kubičnem metru gozdne prsti do 150.000. Ti organizmi, so v toliko koristni, v kolikor uporabljajo v prsti gnijoče ostanke organskih snovi in v kolikor služijo nato tudi sami za hrano višje razvitim živalcam sopomagajo s tem ustvarjati potrebni rodovitni humus.

Nova raziskovanja so ugotovila, da so ti mali organizmi najštevilnejši v zamočvirjenih tleh travnikov. Taka tla vsebujejo v vsakem kubičnem metru svoje prsti do 90.000 večceličnih drobnih živalic. V jeseni in proti zimi njihovo število narašča proti pomladi se pa spet manjša. V prsti suhih travnikov najdemo v globini 25 cm. 24.000 do 73.000 živalic v kubičnem metru.

Kanalska občina

Da ne zaostanemo in da ne boste mislili, da pri nas nismo deležni komunističnega raja, vam hočemo nekoliko opisati naše OF-arske junake. Ker so šli glavni simpatizerji iz Kanala na odhiti v Nemčijo, so jih nadomestile prijazne uradnice, med katerimi se posebno odlikuje neka plavalaska iz bližnje vasi. Praviijo, da je zelo goreča na mitingih, prav tako, kakor je bila goreča do badoglijevskih oficirjev.

Tudi ročinski terenci so nekoliko povsili svoje glave odkar so jih Angloamerikanci izdali. A nič zato, saj oni vedno sanjarijo le o rdeči svobodi. Tudi načrt, kako bo po vojski so že naredili, 23 družin bo gospodovalo v vasi, vsi drugi pa bodo likvidirani. Nekaj deklet je še vedno zelo gorečih za to svobodo, pa to so samo badoglijevski ostanke.

Na Dobljarju pa je neko čudno tekmovalje. Vsako luno se rodi nov gošarček. Kmalu jih bo cela brigada. Morda bodo ti dosegli tisto tako zaželjeno svobodo.

Zelo važna vloga v obtoku talnega življenja pripada talnim bakterijam, ker posedujejo sposobnost raztapljanja tla razkrajajočih organskih substanc in jih potem tlom spet vračajo v potrebno predelano stanju kot hranivo. Če v zemlji ne bi bilo bakterij potem tudi vse gnojenje ne bi imelo nobenega haska. Kajti prav te živalce poskrbe za to, da gnoj kot ostanek živalskih in rastlinskih snovi segnje in se na ta način spremeni v rastlinam koristno hranivo.

Tako sponava moderna znanost, da je na svetu neobhodno potrebno tudi tisto o čemer je bil človek še nedavno prepričan, da je nekoristno, ali pa tu samo v napoto in škodo. Popolnoma pa bo poznalo odvisnost raznih bitij najrazličnejših vrst in področij v medsebojnem dopolnjevanju pogojev življenja gotovo šele človeštvo poznejših od nas še dosti naprednejših pokolenj.

A zadnja skrivnost vsega? Te ne bo nihče nikoli spoznal. Čas možnosti življenja ljudi na naši zemlji bo za to prekrakef neglede na končno omejenost naših možganov tudi v glavi največjih genijev.

Katar v nosu

Nekateri ljudje imajo stalno v nosu katar. Seveda pa to ne vsečnost ne smemo zamenjati z navadnim nabo dom. Oni, ki jih muči ta nadloga, bi si morali po večkrat na dan izpirati nosnice s slano vodo. V ta namen naj kupijo v lekarni posebno cevko, ki je nalašč za to narejena. Potem naj vsujejo v kozarec mlačne vode približno eno kavno žličko soli, nagnejo glavo močno nazaj in slano vodo skozi cevko počasi vliivajo v nosnice. To izpiranje sicer ni prijetno, slana voda namreč izteče iz nosnic skozi ozek vod v grlo, a uspešno je.

Omedlevica

Omedlelega človeka položi na tla in mu nekoliko podložimo glavo, potem mu odpnemo tesen ovramik in obleko, ki ga tišči v prsni koš. Nato ga po prsih, obrazu in vratu poškrupimo z vodo, ki smo ji pridali nekaj kapljic kisa. Nikdar pa ne smemo omedlelemu človeku vlivati vodo v usta! Dobro je, če mu tudi sezujemo čevlje in ga z mrzlo vodo po-

čimo po podplatih. Če bi vse to ne pomagalo, je omedlevica težjega značaja in moramo nemudoma poklicati zdravnika.

Zastrupljenje z nikotinom

Kdor se zastrupi z nikotinom, čuti hude prebavne motnje, močno se poti, muči ga slabost, srce mu prehitro utripa in živčen je. Bolnik naj leže v posteljo in naj popolnoma miruje. Potem mu položimo na glavo mrzle obkladke in mu damo piti dobrega vina ali močnega žganja. Tako bomo bolečine in motnje samo za nekaj časa odpravili. Kadilec, ki omenjene nevsčnosti večkrat čuti, mora nehati kaditi.

ZORKO SIMČIČ

TRAGEDIJA
STOLETJA

DUHOVITA ZBIRKA SATIR
IN HUMORESK, DELO NAŠEGA
MLADEGA ROJAKA

De Gaullova prošnja v Washingtonu

Bern. - „Exchange“ javlja iz Pariza: General De Gaulle je v Washingtonu formalno zaprosil za pristanek, da bi smel prisostvovati bližnji konferenci Churchilla, Roosewelta in Stalina. Prošnja pravi, da bi De Gaulle „pozdravil in radevolje sprejel tozadevno povabilo“, odgovora pa še ni prejel. Vprašanje v Moskvi smatrajo v pariških krogih kot nepotrebno, ker je dal Stalin De Gaullu že med moskovskimi razgovori svoj pristanek.

Boljševiški umori v francoskih ječah

Madrid. - Francoski listi niso ničesar poročali o boljševiških pravosodstvu linčanja v več francoskih zaporih, kjer so komunistične tolpe pomorile številne Francoze, ki so bili zaprti vsled svojega narodnega zadržanja, poročila list „Madrid“ s francoske meje. Da, celo oblasti niso ničesar podvezle, da bi pozvale te zločince na odgovor in jih kaznovali.

Odgovorni urednik: Dr. Milan Komar - 6e 11

Dr. Joža Lovrenčič:

ZGODOVINA SLOVENSKE BESEDE V POSOČJU

Poleg teh so živeli in delali v Gorici, v Trstu ali v Istri razni Notranjci ali drugi Kranjci, kakor Matej Cigale, Fr. Cegnar, Jakob V. Fič, Mihael Verne, Jožef Premru (1809-1877) iz Vrhopolja, ki je učil slovenščino na goriški gimnaziji in izdal tu kigo „Nova nabera laških, nemških ino slovenskih pogovorov“, Janez Globočnik, Peter Kozler, prvi kartograf Slovenije, in še drugi, ki so ugodno vplivali na razvoj narodnega življenja v Posočju.

V Beneški Sloveniji je ta čas živel njen prvi pesnik Peter Podreka (1822-1889). Doma iz Šempetra, je doštudiral gimnazijo in bogoslovje v Vidmu, nakar je vneto pa-tiroval med svojimi rojaki v Nadiški dolini, skrbeč tudi za njihov narodni in gmotni napredek v Trčmunu, odkoder je rad zahajal v Kobarid, potem doma v Šempetru in nato do svoje smrti v Roncu pod Matajurjem. Ko je zajel val narodnega preporeda sosedno Goriško, se je tudi sam tako navdušil, da je začel peti. Iz tega časa je znana njegova ponaredela „Slavjanka“, ki jo je uglasbil učitelj Fr. Carli v Kobaridu in je bil avtor ob njenem prvem izvajanju na čitalniški besedi navzoč. Ko je poslušal, kako so kobariške mladenke pele:

Jaz nisem Talijanka
pa tudi ne bom,
sem zvesta Slavjanka,
ki ljubim svoj dom —

je bil ginjen do solz in nato, hvaležen domorodnim pevkam, zložil novo pesem

Kobaridskim pevkam

Slavjanske mladice,
le pojte veselo,
slavjansko deželo
budite naprej!

Kjer koli glasijo
se vaši glasovi,
se slavski sinovi
dramijo vselej.

Slavjanska danica
je že zasvetila,
ki bode zdrobila
protivnike v prah.

I bodo združili
se sini slavjanski
v en rod velikanski,
nasprotnikom strah.

In tačas veselo
se bodo pa vila
prekrasna vezila
vam v slavni spomin.

To pesem je potem uglasbil Hrabroslav Volarič in „slovenske mladenke“ v Posočju so jo veselo pele, utirajoč z njo narodno zavest. — „Slavjanka“ je izšla v „Zori“ 1874, druge svoje pesmi pa je priobčeval v „Zgodnji Danici“ in v goriški „Soči“, v kateri je priobčil 1871 tudi svojo zgodovinsko znamenito zalostinko „Slovenija in njena hčerka na Beneškem“. — Velika Podrekaova zasluga je tudi, da je priredil s takratnim odličnim šempetrskim župnikom Mučičem „Kalekizem za Slovence videmske nadškofije“, ki je izšel v Gorici 1869. Z njim je izpodrinil razne rokopiesne prestate in prireditve, skrpane v spakedranem narečju. Pomemben je tudi zaradi tega, ker je med svojimi rojaki širil Zgodnjo Danico, Novice in knjige Mohorjeve družbe ter še, da je vzbudil pravega pesnika — Ivana Trinka Zamejskega. Za narodno vzgojno delo med svojimi rojaki se je navdušil, kot sem omenil, Podreka ob razmahu narodne misli v sosedni Goriški, gotovo pa ga je vzpodbujal tudi urednik Zgodnje Danice, msgr. Luka Jeran, s katerim si je dopisoval, in nemalo gotovo tudi sloviti slavist vseučiliški profesor Baudouin de Courtenay, ko je hodil po Beneški Sloveniji in bil, študirajoč ondotna narečja, večkrat njegov gost.

(Dalje)